

Sygn. akt IX Ca 1194/16

POSTANOWIENIE

Dnia 5 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Żegarska (spr.)
Sędziowie:	SO Mirosław Wieczorkiewicz SO Jacek Barczewski

po rozpoznaniu w dniu 5 stycznia 2018 r. w Olsztynie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Powiatu (...)

z udziałem Skarbu Państwa – Urzędu Skarbowego w O.

o likwidację niepodjętego depozytu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 27 września 2016 r., sygn. akt X Ns 1235/16 ,

postanawia :

oddalić apelację .

Mirosław Wieczorkiewicz Agnieszka Żegarska Jacek Barczewski

Sygn. akt IX Ca 1194/16

UZASADNIENIE

Powiat (...) - Dom Pomocy Społecznej (...) wniósł o likwidację niepodjętego depozytu złożonego przez I. G. w Domu Pomocy Społecznej w O..

W uzasadnieniu wskazał, że wymieniony przebywał w (...) w O. w okresie od 1 grudnia 1984 r. do 18 listopada 1999 r. tj. do dnia śmierci. Po zmarłym pozostał depozyt w środkach pieniężnych w kwocie 718,95 zł. Zmarły nie wskazał osoby uprawnionej do podjęcia depozytu ani nie pozostawił dokumentów. Wnioskodawca wskazał, że z akt osobowych wynika, że zmarły miał krewną Z. G.. Wysłano do niej zawiadomienie o możliwości odbioru złożonego depozytu i pouczono o skutkach jego niepodjęcia. Wnioskodawca podkreślił, iż wobec nie zgłoszenia się osoby uprawnionej i nie ustalenia osoby uprawnionej do odbioru depozytu, w dniu 11 września 2012 r. dokonano wezwania spadkobierców zmarłego poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń znajdujących się w DPS przez okres 6 miesięcy.

Postanowieniem z dnia 27 września 2016 r., Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił wniosek o likwidację niepodjętego depozytu.

Sąd Rejonowy ustalił, że I. G. urodził się (...) w miejscowości C.. Wymieniony przebywał w Domu Pomocy Społecznej w O. w okresie od 1 grudnia 1984 r. do 18 listopada 1999 r. I. G. pozostawił środki pieniężne w kwocie 718,95 zł.

Sąd Rejonowy wskazał, że z informacji podanych przez wnioskodawcę wynika, iż rzeczywistości nie podjął on żadnych starań, aby ustalić kto jest spadkobiercą zmarłego. W szczególności wnioskodawca nie wykazał w żaden sposób, że wystąpił kiedykolwiek do organu prowadzącego właściwą ewidencję, rejestr lub zbiór danych o udzielenie informacji, umożliwiających ustalenie miejsca zamieszkania lub siedziby.

W ocenie Sądu pierwszej instancji warunkiem tego nie spełnia lakoniczne stwierdzenie, że o złożeniu do depozytu sądowego została powiadomiona krewna zmarłego (bez określenia stopnia jej pokrewieństwa).

Sąd Rejonowy wskazał, że niespełnienie tego wymogu uniemożliwiło pozytywne rozpatrzenie wniosku.

Sąd pierwszej instancji wskazał ponadto, że wnioskodawca dysponuje instrumentami prawnymi, dzięki którym może poszukiwać osoby uprawnionej na gruncie prawa cywilnego do odbioru pozostawionych środków. Takim instrumentem jest wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym spadkodawcy. Do złożenia takiego wniosku uprawniony jest każdy, kto ma w tym interes, a czynności w tym postępowaniu mające na celu ustalenie kręgu spadkobierców, sąd spadkowy podejmuje z urzędu.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że wnioskodawca, zatem uprawniony był (i wciąż jest) do uruchomienia procedur, która w sposób niewątpliwy przybliży go do odnalezienia osoby uprawnionej (spadkobiercy).

Sąd pierwszej instancji podkreślił jednocześnie, że wnioskodawca mógł złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego na podstawie art. 467 pkt 1 k.c. wskazując, że nie wie, kto jest spadkobiercą (wierzycielem).

W ocenie Sądu Rejonowego, ustalenie osoby uprawnionej do odbioru depozytu i zawiadomienia o możliwości jego odbioru nie należy wprost utożsamiać z instytucją wywieszenia wezwania na tablicy informacyjnej w siedzibie.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, orzekanie w przedmiocie pozbawienia własności (a tym jest procedura likwidacji niepodjętego depozytu) jest najpoważniejszą ingerencją w konstytucyjnie chronione prawo własności, które to prawo winno być należycie chronione. Nie sposób uznać, aby śmierć osoby przebywającej w domu pomocy społecznej, pozostawiającej majątek spadkowy, skutkowałą brakiem jakichkolwiek działań ze strony państwa, (którego przedstawicielem są też jednostki sektora finansów publicznych - a więc i powiat - art. 9 pkt 2 ustawy o finansach publicznych), celem prawidłowego zabezpieczenia środków wchodzących do masy spadkowej.

W tym zakresie Sąd Rejonowy wskazał przede wszystkim, że środki takie w przypadku złożenia ich na rachunek bankowy sum depozytowych Skarbu Państwa są oprocentowane i tym samym powiększają wartość tych sum stanowiących własność określonych osób (spadkobierców) - § 17 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych.

Z uwagi na powyższe okoliczności, Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek, uznając, że przedmiotowa sprawa nie spełnia przesłanek określonych przez ustawę z dnia 18 października 2006r. o likwidacji niepojętych depozytów.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył wnioskodawca, zaskarżając postanowienie w całości.

Wnioskodawca zarzucił zaskarżonemu postanowieniu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 1 i art. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów, poprzez ich błędne niezastosowanie spowodowane nieuwzględnieniem

okoliczności, że wnioskodawcą i przechowującym depozyt jest jednostka sektora finansów publicznych, zaś pozostawione przez I. G. środki pieniężne stanowią depozyt,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 4 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 6 ust. 5 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów poprzez ich błędne niezastosowanie pomimo spełnienia przez wnioskodawcę stawianych przez te przepisy wymogów.

Mając powyższe zarzuty na uwadze, wnioskodawca wniósł o:

1. wezwanie na podstawie art. 510 § 2 k.p.c. do udziału w sprawie w charakterze uczestnika Z. G., zam. ul. (...). W. S. (...) (...)-(...) T.,
2. zmianę zaskarżonego postanowienia i orzeczenie o likwidacji niepodjętego depozytu stosownie do art. 9 ust. 1 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów,
3. obciążenie Skarbu Państwa kosztami postępowania oraz kosztami zawiadomienia na podstawie art. 8 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów, ewentualnie:
4. uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Okręgowy rozpoznał apelację na posiedzeniu niejawnym na podstawie przepisu art. 514 § 1 k.p.c.

Zgodnie z powyższą regulacją, w postępowaniu nieprocesowym rozprawa odbywa się w wypadkach wskazanych w ustawie. W innych wypadkach wyznaczenie rozprawy zależy od uznania sądu.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 18 kwietnia 2013 r. stwierdził, że w sprawach o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego art. 514 § 1 k.p.c. ma zastosowanie także do postępowania apelacyjnego (III CZP 10/13, Legalis nr 736798).

W tych okolicznościach stwierdzić należy, że przytoczona regulacja daje podstawy do rozpoznania sprawy o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu na posiedzeniu niejawnym również przez Sąd drugiej instancji.

Przechodząc do meritum sprawy wskazać należy, że przy rozpoznawaniu apelacji powstało zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczące rozstrzygnięcia, czy pojęcie uprawnionego w rozumieniu art. 6 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. z 2006 r. Nr 208 poz. 1537 ze zm.) jest tożsame z pojęciem spadkobiercy w rozumieniu kodeksu cywilnego.

W zaistniałej sytuacji, Sąd drugiej instancji - na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - przedstawił powyższe zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Na skutek przedmiotowego pytania prawnego, Sąd Najwyższy w dniu 15 września 2017 r., podjął uchwałę o następującej treści: „jeżeli osoba uprawniona do odbioru depozytu zmarła, jej spadkobierca jest uprawnionym w rozumieniu przepisów art. 6 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów” (III CZP 39/17, Legalis nr 1658279).

Stosownie do przepisu art. 390 § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy jest związany przedstawioną uchwałą Sądu Najwyższego.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ww. aktu prawnego, przechowujący depozyt jest obowiązany wezwać uprawnionego do odbioru depozytu w terminie, o którym mowa w art. 4 ust. 2 (3 lata od dnia doręczenia wezwania do odbioru), oraz pouczyć go o skutkach jego niepodjęcia.

Z zestawienia zacytowanej uchwały oraz treści przepisu art. 6 ust. 1 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów wynika, że osobą uprawnioną do odbioru depozytu jest wyłącznie spadkobierca pensjonariusza Domu Pomocy Społecznej.

Tymczasem w niniejszej sprawie, strona skarżąca w żaden sposób nie wykazała, aby wezwała spadkobiercę I. G..

Do wniosku dołączono jedynie wezwanie do odbioru depozytu skierowane do Z. G. (k. 6) - najprawdopodobniej krewnej zmarłego pensjonariusza.

Jednakże z akt sprawy nie wynika, aby wnioskodawca podjął jakąkolwiek próbę ustalenia, czy Z. G. jest osobą uprawnioną w rozumieniu art. 6 ust. 1 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów (czy jest spadkobiercą).

Jak zauważył Sąd Najwyższy, działanie domu pomocy społecznej było w niniejszej sprawie niespójne.

Mimo doręczenia wezwania krewnej zmarłego, na podstawie art. 6 ust. 5 u.l.n.d. dokonano także wezwania do odbioru depozytu przez wywieszenie wezwania na tablicy informacyjnej.

Zgodnie z przytoczoną regulacją, w przypadku braku możliwości doręczenia wezwania do odbioru depozytu lub nieustalenia uprawnionego, przechowujący depozyt jest obowiązany dokonać wezwania poprzez wywieszenie na tablicy informacyjnej w swojej siedzibie na okres 6 miesięcy.

Zatem przesłanką stwierdzenia likwidacji depozytu jest nieustalenie uprawnionego w wyniku pewnych czynności podjętych przez przechowawcę. Uwzględnienie wniosku zostało więc uzależnione od podjęcia przez przechowawcę określonych czynności mających na celu ustalenie uprawnionego (art. 693¹⁹ § 2 k.p.c.).

Z kolei w rozpoznawanej sprawie, wnioskodawca nie przedłożył żadnego dowodu wskazującego na to, że podjął próbę ustalenia osoby uprawnionej do odbioru depozytu po I. G..

W szczególności wnioskodawca nie wykazał w żaden sposób, że wystąpił kiedykolwiek do organu prowadzącego właściwą ewidencję, rejestr lub zbiór danych o udzielenie informacji, umożliwiających ustalenie miejsca zamieszkania lub siedziby uprawnionego, bądź, że przymiot spadkobiercy wynika z prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub aktu poświadczenia dziedziczenia .

W tych okolicznościach stwierdzić należy, że w rozpoznawanym przypadku nie zaszły przesłanki pozwalające na stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Mirosław Wieczorkiewicz Agnieszka Żegarska Jacek Barczewski